

Fundamente existențialist - umaniste ale abordării centrate pe succes

Începând cu anii 1950 psihologi și sociologi americani printre care Abraham Maslow, R. May, Elen Berger, Erich Fromm, Kurt Goldstein, Gordon Allport, nemulțumiți de reduționismul mecanicist din domeniile științelor sociale pun bazele unui nou curent intitulat **mișcarea potențialului uman**. „Manifestul” acestei mișcări îl constituie **volumul „Existența” publicat de May Angel și Ellen Berger**. Acest volum deschide calea unor metodologii alternative în psihologie și sociologie provenite din reinterpretarea filosofilor existențialiste și al fenomenologiei (Dorofte: 22).

Pionieratul în domeniul introducerii conceptului de pozitivitate al naturii umane îl are Carl Rogers fondatorul abordării centrate pe client. Opera sa, pornind de la fondarea psihoterapiei nondirective (centrată pe client), a exercitat influențe deosebite în domenii precum științele educației, ancheta sociologică, consilierea psihosocială și asistențială, dezvoltarea organizațională, tehnicile de grup, și în principal grupul de învățare și grupul de suport. Presupoziția fundamentală a lui Rogers poate fi privită ca o concepție necondiționat pozitivă asupra naturii umane. Carl Rogers afirmă că: „Baza cea mai profundă, structurile cele mai interioare ale personalității, fondul naturii sale animale sunt natural pozitive, fundamental socializante, îndreptate spre progres rațional și realist (apud Dorofte: 1973).

Tehnici afirmativ apreciative în dezvoltarea organizațională

Antonio Ștefan SANDU

Vom prezenta în cele ce urmează cele **19 principii ale teoriei rogerssiene** așa cum au fost formulate în volumul: *A Theory of Therapy, Personality and Interpersonal Relation Ships as Developed in the Client – Centered Framework*.

1. Toți indivizii există într-o lume a experiențelor în continuă schimbare (câmp fenomenal) al cărui centru sunt.

2. Organismele (indivizii reacționează la câmpul experienței fenomenale în funcție de experiența avută și percepții). Câmpul perceptual constituie realitatea realitatea individului.

3. Organismul (individul) reacționează ca un întreg organizat (structurat) în fața câmpului fenomenal (sau fenomenologic).

4. O fracțiune din câmpul fenomenal, perceptual se diferențiază gradual ca eu (sine).

5. Ca rezultat al acțiunii cu mediul și în particular ca rezultat al interacțiunii evaluative cu ceilalți se formează și organizează structurile eului, un sistem fluid dar consistent de paternuri perceptiv de caracteristici și relații ale eului împreună cu valorile atașate acestor concepții.

6. Organismul are o singură tendință fundamentală de a actualiza, menține și îmbunătăți organismul experiențial (Experiencing Organism).

7. Un punct favorizat pentru înțelegerea comportamentului îl constituie cadrul de referință al individului.

8. Comportamentul este ghidat în mod fundamental de încercarea organismului de a-și satisface nevoile experimentate în câmpul perceptiv.

9. Emoțiile însoțitoare și în general obișnuințele comportamentului orientat către scop relatate din perspectiva semnificației percepute a comportamentului pentru menținerea și îmbunătățirea funcționării organismului.

Fundamente existențialist - umaniste ale abordării centrate pe succes

10. Atât experiențele valoroase ale organismului cât și cele prelevate de la alții și distorsionate astfel încât să pară proprii constituie de fiecare dată experiență directă.

11. Experiențele care apar în viața individului sunt:

- a) simbolizate, percepute și organizate în directă legătură cu sinele
- b) ignorate datorită lipsei unei relații percepute cu structurile eului
- c) neagări sau distorsionări ale semnificației, datorită inconsistenței legăturii cu structurile eului.

12. Majoritatea comportamentelor adoptate de organism sunt cele congruente cu propria viziune de sine.

13. În unele cazuri comportamentul poate fi adus ca o experiență organică și nevoie ce nu a fost încă simbolizată. Acest tip de comportament poate fi incongruent cu structurile sinelui și în aceste situații comportamentul nu este propriu individului.

14. Congruența psiho socială există acolo unde viziunea de sine este în așa fel construită încât toate experiențele proprii ale organismului precum și senzațiile sunt sau pot fi asimilate la nivel simbolic într-o relație consistentă cu propria viziune de sine.

15. Inadecvările psiho sociale există acolo unde organismul (individul) ignoră semnificația avertismentelor senzoriale sau experiențelor profunde care în mod consecvent nu sunt simbolizate și organizate într-un construct asupra structurii sinelui.

16. Orice experiență percepută ca inconsistentă cu constructul de sine poate fi percepută ca amenințare. Și cu cât sunt percepute mai multe astfel de amenințări cu atât devine mai rigidă structura eului pentru a se autosuține.

17. În condiții speciale incluzând o lipsă totală de amenințări asupra structurii eului experienței inconsistente cu acesta pot fi percepute și examinate și structura eului revizuită ca să asimileze și include astfel de experiențe.

Tehnici afirmativ apreciative în dezvoltarea organizațională

Antonio Ștefan SANDU

18. Când individul percepe și acceptă într-un sistem consistent și integrat toate experiențele sale senzoriale sau profunde el devine în mod necesar înțelegător cu ceilalți și tolerant de față cu aceștia.

19. Cu cât individul percepe și acceptă în structura sinelui mai mult din propriile sale experiențe el își dă seama că își înlocuiește propriul sistem de valori bazat pe o introspecție extinsă și incongruent simbolizate cu un continuu și organic proces de valorizare (Rogers 1951).

Atât comportamentele antisociale cât și conformismul exagerat datorită supunerii fără discernământ la imperativul „trebuie” și tendinței de a face plăcere altora sunt ambele expresii ale incongruenței între comportament și imaginii de sine, fiind astfel obstacole în orientarea pozitivă proprie omului
(Dorofte 1991: 74).

Deplina autodezvoltare sau autoactualizare implică pentru Rogers eliminarea imaginii constrângătoare asupra a ceea ce trebuie să fie și afirmarea necondiționată a naturii fundamental pozitive și creatoare a eului. Pozitivitatea experienței umane este și ea afirmată fiind de fapt facilitatorul autoactualizării. Rolul intervenției (psihosociale) este facilitarea clientului de a ajunge la starea de congruență cognitivă.

Nondirectivitatea este transpunerea ideii de „centrare pe subiect” a lui Rogers. Dacă individul, subiectul cuprinde în potențialitate toate atributele necesare autoactualizării, intervenția este posibilă doar în scopul identificării acestor atribute și orientării clientului spre dezvoltarea acestora. Sfaturile și sugestiile sunt complet înlăturate întrucât acestea sunt contrare presupuziției existente unei tendințe autoactualizante asupra subiectului.

Fundamente existențialist - umaniste ale abordării centrate pe succes

Câteva dintre cerințele comportamentului nondirectiv prezentate și adaptate după Max Pages, M. Kinget și R. Mucchielli (apud Dorofte 1991:84)

- Necesitatea realității comportamentului nondirectiv și aderările la valorile acesteia;
- Lipsa tehnicizării în abordarea nondirectivă;
- Comprehensiunea empatică și reflectarea sentimentelor nu este o tehnică, cât o conduită;
- Nondirectivitate nu presupune absența direcțiilor ci a directivelor (Dorofte 1991:84-85).

Din această cauză am preferat să utilizăm termenul de interviu intenționat nondirectiv pentru a descrie metodologic consilierea centrată pe client.

Irina Holdevici adaugă o serie de particularități ale procesului de consiliere centrate pe client:

- acordare independenței individului în procesul de consiliere;
- accentul pe factorii de natură emoțională;
- accentul pe evenimente actuale. (Holdevici 1998:74)

Centrarea pe problemă.

Dimensiunea intervenției existențialist umaniste

Din cadrul aceleiași orientări umaniste o altă tehnică generatoare de schimbare socială este **intervenția cognitiv comportamentală** care pune accentul pe formularea conceptelor în termeni operaționali și implicit rezolvarea de probleme (Holdevici, 1998:106).

Principiul de bază al Terapiei cognitiv comportamentale, postulează că modurile în care individul se comportă sunt determinate de situațiile imediate și de felul în care individul le interpretează. (Holdevici)

Abordarea este **centrată pe problemă** ca disfuncție a relației cognitiv comportamentale între subiect și mediul său. În cadrul intervenției subiectul trebuie să dea detalii cu privire la:

- conduite manifeste ce ar trebui eliminate;
- factori precipitatori ai comportamentului problematic (situaționali, mentali sau emoționali)
- condițiile manifestării problemei, consecințele acesteia și variabilele care mențin existența problemei. (Holdevici, 1996:107).

O altă abordare a centrării pe problemă o constituie **intervenția centrată pe obiectiv**. Irina Holdevici rezumează după Vallter și Peller modelul acestei intervenții pornind de la o serie de întrebări :

1. Care este cauza care a generat problema?
2. Care sunt factorii care mențin existența problemei?
3. Care sunt soluțiile posibile?

(Holdevici, 1996:146-148)